

Staatssecretaris

Bestuurskern

Dir. Waterkwaliteit,
Ondergrond en Marien
Bodem, Ondergrond en
Wadden

Den Haag

Contactpersoon

nota ter informatie

Thermische gereinigde grond

Datum

7 februari 2019

Kenmerk

IenW/BSK-2019/23059

Aanleiding

De afgelopen tijd bent u vanuit DGWB, ILT en RWS een aantal keren per nota geïnformeerd over diverse aspecten met betrekking tot thermisch gereinigde grond (TGG). Naar aanleiding daarvan heeft u een aantal vragen gesteld. Hierbij ontvangt u een informatieve nota waarin een totaaloverzicht wordt gegeven, waarin de laatste stand van zaken is opgenomen en de vervolgstappen. Met deze nota worden tevens de door u gestelde vragen beantwoord.

Terugblik

De ILT is een onderzoek gestart na de geconstateerde milieuverontreinigingen bij een aantal recente toepassingen van TGG afkomstig van Afval Terminal Moerdijk (ATM). Uit dit onderzoek blijkt dat het reinigingsproces van ATM niet voldoet aan de wet- en regelgeving. De TGG bevat stoffen in dusdanige concentratie dat deze de norm overschrijden, met als gevolg milieuschade. Daarnaast is de ILT een onderzoek gestart naar de andere drie thermische reinigers om te beoordelen of daar sprake is van een soortgelijke problematiek als bij ATM. Omdat het vertrouwen in de reeds gereinigde grond van ATM weg is, is de afzet gestagneerd. De reeds gereinigde grond moet opnieuw gekeurd worden omdat het certificaat behorende bij deze partijen onbetrouwbaar is. Er loopt een eerste inventarisatie naar de toepassingen in werken van RWS. Daarnaast hebben ook andere overheden TGG toegepast.

Nog lopende acties van ILT naar ATM

- De ILT heeft het bestuurlijk handhavingstraject inmiddels afgerond waarbij drie lasten onder dwangsom (LOD's) die waren opgelegd aan ATM zijn opgeheven.
- Dit is gedaan nadat ATM het reinigingsproces heeft aangepast.
- Op 8 januari 2019 is door de opsporingsdienst van de ILT en de politie een zoeking gedaan bij ATM in het kader van een strafrechtelijk onderzoek dat loopt tegen ATM. Over dit traject is geen informatie beschikbaar.

ILT-onderzoek naar de andere drie grondreinigers

- In Nederland zijn naast ATM nóg drie bedrijven (Theo Pouw, Jansen Recycling en Reko) werkzaam die (een mengsel van) verontreinigde grond en/of teerhoudend asfaltgranulaat (TAG) reinigen.
- De ILT doet onderzoek naar de overeenkomsten en de verschillen tussen deze bedrijven met als doel vast te stellen of de TGG-problemen ook elders voor (kunnen) komen.
- De voorlopige resultaten van dit onderzoek geven aan dat bij Theo Pouw vermoedelijk sprake is van een vergelijkbare problematiek.
- Op dit moment ontbreekt het nog aan voldoende meetgegevens om snel de vereiste duidelijkheid te verkrijgen over de effecten van de verschillende productieprocessen van de thermische reinigers op het eindresultaat.
- Voor het onderzoek is een richtlijn opgesteld door DCMR in samenwerking met ILT, RWS en enkele andere omgevingsdiensten. In deze richtlijn zijn ook vluchtige stoffen en niet genormeerde stoffen opgenomen. De richtlijn is gebaseerd op stoffen die recent bij toepassingen van TGG zijn aangetoond. De richtlijn geeft invulling aan het zorgplicht beginsel om verontreinigingen van de bodem te voorkomen.
- De uitvoering van het onderzoek is tijdrovend waardoor de resultaten hiervan pas eind mei worden verwacht van ATM en Theo Pouw.

Toepassingen TGG en (mogelijke) schade

- Locaties waar al problemen geconstateerd zijn, zijn de Westdijk bij Bunschoten (Waterschap Vallei en Veluwe), Perkpolder (RWS) en de Plas van Heenvliet (gemeente Brielle). De TGG bevatte concentraties van stoffen boven de geldende norm.
- Op de locaties Perkpolder en de Westdijk is uitgebreid onderzoek gedaan naar de risico's voor volksgezondheid en het milieu.
- Er is geen risico vastgesteld voor de volksgezondheid. Wel is er sprake van milieuschade bij de Westdijk door sterke uitloging.
- Bij Perkpolder volstaat op dit moment monitoring van de werking van de TGG. Of verdere maatregelen nodig zijn wordt duidelijk in Q2 2019.
- Voor de Westdijk heeft het waterschap (snel) gekozen voor het verwijderen van de TGG. Deze saneringsvariant gaat tussen de 20 en 30 miljoen euro kosten.
- De lijn van het waterschap is dat getracht wordt via aansprakelijkheidstelling de kosten te verhalen. Het waterschap heeft de dijk gerealiseerd met middelen uit het Hoog Water Beschermingsprogramma (HWBP).
- De afwikkeling van de schadeclaims gaat hoogstwaarschijnlijk voor jarenlange juridische procedures zorgen.

Toepassingen door RWS

- RWS heeft u op 14 december 2018 geïnformeerd over de eerste resultaten van het onderzoek naar TGG-toepassingen in haar werken. Dit onderzoek wordt gedaan vanuit haar zorgplicht.
- Omdat TGG geen registratieplicht kent is het soms niet goed bekend waar en hoe TGG precies is toegepast.
- Het is niet duidelijk hoe lang de kwaliteit van TGG al niet voldoet, mogelijk al vanaf 2011.

- Inmiddels is bekend dat er mogelijk 30 RWS werken zijn waar TGG is toegepast. Dit aantal staat nog niet vast. Van deze werken zijn er 5 in beheer van een provincie, gemeente of waterschap.
- Er zijn vooralsnog 3 RWS-locaties onderscheiden met een vergrote kans op effecten richting het milieu. Dit betreft de omlegging van A4 bij Steenberg, A5 Westrandweg bij Amsterdam en de Groote Zaag bij Krimpen aan de Lek.
- RWS werkt aan een prioriteiten lijst en start met controle onderzoek op locaties met een vergrote kans op effecten.

Vorraden aan TGG bij ATM en Theo Pouw/financiële risico's

- Op 11 december 2018 heeft de ILT u een signaalrapportage toegestuurd over de stagnerende afzetmarkt van TGG. U was hierover op 7 november 2018 middels een nota geïnformeerd.
- RWS en de waterschappen hebben sinds eind 2016 een stop op de toepassing van TGG vanwege het gebrek aan vertrouwen in de kwaliteit. Dit leidt tot grote voorraden TGG bij de reinigers.
- Hierdoor stagneert ook de inname van verontreinigde grond voor thermische reiniging. De stagnatie heeft naar verwachting geen effect op de bouwopgave. Er zijn alternatieve reinigingstechnieken voorhanden. Ook kan de verontreinigde grond, indien er werkelijk geen saneringsalternatief voor handen is, worden gestort.
- Er ligt circa 1 miljoen ton TGG in opslag bij ATM en 1,5 miljoen ton bij Theo Pouw op de Eemshaven. De kwaliteit van deze voorraden is op dit moment niet duidelijk en daarom niet zonder meer toepasbaar.
- De DCMR en andere omgevingsdiensten eisen dat de voorraad van ATM middels de richtlijn wordt gekeurd alvorens het mag worden toegepast. De ILT vraagt dit ook van Theo Pouw uit het oogpunt van zorgplicht, op grond van de Wet milieubeheer. Theo Pouw werkt hieraan mee.
- Bij een faillissement van een reiniger loopt de vergunningverlener (in deze de provincie) een financieel risico. Een faillissement kan aan de orde zijn als meerdere beheerders/eigenaren van locatie waar TGG van inferieure kwaliteit is toegepast, claims gaan indienen. Op dit moment is nog niet in beeld wat de risico's daarop zijn en wat de mogelijke consequenties zijn. Dit wordt de komende tijd nader in beeld gebracht.
- Omdat Theo Pouw (locatie Eemshaven) meer TGG heeft opgeslagen dan de vergunning toelaat, heeft de provincie Groningen een voornemen Last onder dwangsom opgelegd van €5.000.000 met een begunstigingstermijn van 6 maanden.
- Dit betekent dat Theo Pouw binnen 6 maanden 500.000 ton TGG moet afvoeren. Theo Pouw zal ongetwijfeld gebruik maken van de mogelijkheid om hiertegen bezwaar te maken waardoor nog geen zicht is op de uiteindelijke datum waarop de TGG moet zijn afgevoerd.
- De ILT heeft in overleg met Theo Pouw de import van grond beperkt door de aanvoer op grond van lopende kennisgevingen te beperken en nieuwe kennisgevingen pas in te laten gaan per 1 april.
- De ILT zal de ontwikkelingen rondom het handhavingsproces van de provincie, nauwgezet volgen.
- ATM heeft een kennisgeving bij de ILT ingediend om 200.000 ton TGG te exporteren naar Letland. De ILT heeft aanvullende gegevens over de kwaliteit van de TGG opgevraagd bij ATM. Deze worden getoetst op volledigheid en vervolgens ter beoordeling voorgelegd aan het ontvangende land (Letland).

Toezeggingen aan de Tweede Kamer/hoe verder?

In de brief van 11 december 2018 aan de TK (TK 2018–2019, 27 625, nr. 456) over diepe plassen, TGG en [REDACTED] kondigt u naar aanleiding van de verkenning TGG een aantal acties aan. Tevens geeft u de verbeteringen aan die reeds zijn doorgevoerd om de kwaliteit van TGG te garanderen.

De acties die u in de brief aankondigt zijn:

- Het in overleg treden met de branche om te onderzoeken welke aanvullende maatregelen nodig zijn om een verantwoorde toepassing van TGG weer mogelijk te maken. Op dit moment ligt de focus op het inzicht krijgen in de verschillende productieprocessen en de kwaliteit van de geproduceerde TGG.
- Dat IenW de normen en onderzoeksmethode voor TGG door het RIVM in 2019 laat evalueren. Op korte termijn zal hiervoor een opdracht worden verleend.
- Het aanpassen van de meld- en registratieplicht. Het opnemen van een meld- en registratieplicht in het Aanvullingsbesluit bodem wordt dit jaar aan de Tweede Kamer voorgelegd. Voortuitlopend wordt bekeken hoe hier al eerder invulling aan kan worden gegeven.
- Onderzoek naar mogelijkheid retourneren gereinigde grond naar land van herkomst (medio 2019).

Naast bovenstaande toezeggingen wordt het volgende in gang gezet;

DGWB

- Voor 1 juli 2019 samen met andere overheden in beeld brengen waar TGG is toegepast.
- De andere overheden, waar TGG is toegepast, ondersteunen met opgedane kennis van RWS waaronder de onderzoeksmethodiek die RWS heeft laten opstellen (Q2).
- Samen met RWS in overleg treden met bevoegde gezagen om te komen tot een verstandige aanpak van al toegepaste verontreinigde TGG. (Q2).
- Samen met RWS, ILT en andere bevoegde gezagen het risico op faillissement van reinigers in beeld brengen en de mogelijke financiële risico's daarvan.

RWS

- Invulling van het inventariserend onderzoek TGG om de effecten van de toepassingen in haar areaal te onderzoeken en de noodzaak en urgentie van milieu- en/of civieltechnische maatregelen. Dit is ook nodig om de financiële gevolgen in beeld te brengen. Looptijd 2019 (onderzoeken), 2020-23 wel/geen monitoring, wel/geen maatregelen. Dit is ook een invulling van uw vraag tijdens de DGMI staf van 16 januari jl.
- Opstellen van een overzicht van de prioriteitsvolgorde in de lijst van projecten, inclusief de score op milieurisico's en de civieltechnische aspecten.

Er vindt periodiek afstemming plaats tussen de ILT, RWS en DGWB in het kader van de lopende acties. Verder is er intensief contact met de DCMR over de richtlijn. De DCMR houdt nauw contact met de andere lokale omgevingsdiensten.